

מסורת הש"ס

(א) [כתובות י"א, ט] נש
 (ב) [א, פסחים לז, מנחות
 כה: תרומות פ"ג מ"ג,
 (ד) תרומות פ"ג מ"א
 קדושין מו: (ה) דמאי פ"ה
 מ"י קדושין מו: מנחות ע,
 (ו) [ע"ב, ו] (ז) [שם,
 (ח) [נע"ע תוס' כתובות י,
 ד"ה אמר],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תנאי כתובה
 וכו' באלמנה לבי"א ד"ש לה
 פירות ובי"ב עין ר"פ יש
 מיתות:

מוסף רש"י

אין תורמין מן הטמא
 על הטהור. לכתוביה
 שפסקה את הכין (פסחים
 לג). ואם תרם בשוגג.
 שלא ידע שטבל זה טמא
 (שם). תרומתו תרומה.
 דלמדין כמנה דומי ולא
 תשאו עליו חטא בהרימם
 את חלבן, אם אינו קדוש
 נשאת חטא למה, מכאן
 למורס מן הרעה על היפה
 שתורמנו תרומה (מנחות
 כה). במזיד לא עשה
 ולא כלום. אין תרומתו
 תרומה, דרנן קנסויה
 משום דהו"ל (שם). משאין
 נקוב על נקוב תרומה
 ויחזור ויתרום. מן
 הנקוב שלא נפטר בלאשה
 (קדושין מו:).

האשה רבה פרק עשירי יבמות

פט.

עין משפט
 גר מצוה

בא א ב מ"י פ"ה מהל'
 תרומות הלכה ח
 טו"ע י"ד סימן של
 סעיף נב:
 בב ג מ"י הלכה כב
 טו"ע י"ד שם סעיף
 סה:
 בב ד מ"י שם הל' טו:

תוספות ישנים

רישא דעבדא איסורא
 קנסיה רבנן. וא"ת והא
 אמרין לקמן (דף: ז) אמר
 לו מתא אשמו ונשא אחותה
 ואח"כ באת אשמו מותרת
 לחזור לו ואינה זריכה
 האחרת גט וחמאי הכי עבד
 איסורא שהיה בל עליה וי"ל
 דהכא סמך אשמיא דלעיל
 דלמיר גוריה שמה יאמרו
 גירש זה ונשא זה ומנאל
 אשם איש ויאלה בלל גט
 וגם עבד איסורא ומשה
 זריכה גט אכל לקמן ליתא
 אלא טעמא דעבד איסורא
 דהא לא שייך למיר גוריה
 שמה יאמרו גירש זה ונשא
 זה דהתם אפי' גירש לא
 מ"י לנמסר אחותה דאיסורא
 בחייה ואפי' נתגדשה
 ומשום הכי אינה זריכה
 גט: (א) וא"ת מ"ש דהכא
 גבי אבטין וקישות משמע
 איפכא דבשוגג תרומתו
 תרומה ובמזיד אינה תרומה
 [משאין כן צ"ח ומומן
 דמזיד תרומתו תרומה
 ובשוגג אינה תרומה] וי"ל
 עוד י"ל דהכא איכא טעמא
 רבא שהרי הכל יודעים
 שאין קישות מרה ואבטין
 סרוח מהני כמו אינך ולכן
 בשוגג תרומתו תרומה
 ובמזיד אינה תרומה
 דקנסויה ליה. אכל גבי חומץ
 ויין איכא דמחא ליה בחלל
 ואיכא דמחא ליה בחמורא
 וא"כ כשיועד שהוא חומץ
 ומפריש ממנו על דין טוב
 הדבר שהרי אמר' דמחא
 ליה בחלל אכל כשסבר
 שהוא יין ומנאל חומץ הו'
 תרומה בטעות ואינה
 תרומה:

שנתן לה אחרון גט. שאירסה: מכלל דלא צעיא גט. אפילו
 מדרבנן דלא צעיא גט הא קי"ל [לקמן דף זד]. דלפי' ריח הגט פוסל
 לכהונה: סיפא. לגבי קידושין והא דקדאמרת דלא צעיא גט ודקשיא
 לך שמה יאמרו גירש זה וקדש זה כו' לא אתי למימר הכי אלא אמרי
 מדנפקא בלל גט קידושי טעות הוו
 כגון על מנת שאני כהן ומנאל
 ישראל: קנסוה רבנן. ולא תלין
 לקולא: תנאי כפובה. מוזנייכי
 וכסותיכי ופירות שאכל נמי לא
 משלם אע"ג דאין לה כתובה משום
 דרבנן קנסוה. ומשום דאשכחן
 באלמנה (א) דיש לה פירות שאכל
 הוא דאינטריך למימר הכא דאין
 לה: אין תורמין מן הטמא כו'.
 משום הפסד כהן: בשוגג תרומתו
 תרומה. כדכרי אלעזר לקמן: (ה) היא
 גריוא. דתרומה: אם השירים. את
 הטהור שזה היה עושה אותו שירים:
 אכל תרומה הוי. וקדשה ויחזור
 ויתרוס מן הטהור: דלמא פשע. ולא
 הדר מפריש מן הטהור. ולקמן: פריך
 כיון דמדאורייתא תרומה היא מדקתני
 בשוגג תרומתו תרומה הכי מפקעין
 לה מקדושתה משום דלמא פשע:
 ומנאלא מרה. שוגג הוא מדקתני
 נמנאלא מכלל דמעיקרא לא הוה
 ידע: כפרי מאני צ"ת. כלומר התם
 כיון דמתרי מאני כי אמרת ליה הדר
 תרוס מאידך צ"ת לך וליכא למגור
 דלמא פשע אכל מטמא על הטהור
 דתריייהו כחד מנה רבו בעינן
 נקוב כי אמרת ליה מן זו וחזור
 והפרס אחרת אינו שומע לך ונתן
 את הטמאה לכהן ומוטב תחזור זו
 לטיבלה ויתן טהורה לכהן: אכל
 תרומה הוי. והכא מדליקה מיד:
 מאי

אמרי קידושי טעות. פי' בקונטרס כגון ע"מ שאני כהן ומנאל לוי
 וקשה דאם כן היכי פריך רישא נמי נשואי טעות הא אמרי'
 לקמן דאין תנאי בשואין ואר"י דקידושי טעות היינו שסבורה שמת
 בעלה ולא מת כמו שהוא אמת והשתא פריך שפיר רישא נמי נשואי
 טעות וא"ת ולימא טעמא דסיפא
 משום קדושי טעות דכהן ומנאל לוי
 ולא יוכל להקשות מרישא דאין תנאי
 בנישואין ואר"י דקידושי טעות לא
 שכיחי דלא חיישין לשמא יתלו
 בקידושי טעות ורבי עקיבא לחודיה
 הוא דחייש להכי לקמן בפריקין (דף
 זד:) גבי רבי עקיבא מוסיף אף
 אשת אח ואחות אשה אכל רבנן
 לא חיישי:

מאי טעמא תקינו דת רבנן בתובה
 בוי. אע"ג דקי"ל כתובה
 דאורייתא שכותבין בכתובות כסף
 וזוי מאתן דחזו ליה מדאורייתא הכא
 אמר ר"י דה"פ מי"ט תקינו לה רבנן
 לאלמנה כתובה שהיא דרבנן לדי'ה
 משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה
 הכי נמי אפי' תכולה שיש לה כתובה
 מן התורה קנסוה בכתובה כדי
 שמהא קלה בעיניו להוציאה (א) וכענין זה
 אשכחן לקמן (דף ז: ג) גבי הפרת נדרים
 דאית ספרים דגרסי מי"ט אמור רבנן
 דבעל מיפר אע"ג דבעל מיפר מן
 התורה אלא ה"ק מאי טעמא אמור
 רבנן בעל מיפר היכא דאין מיפר מן
 התורה כי הדיא דפ' ד' אחין (לעיל
 טז: ושם) גבי שומרת יבם דלמא
 דכרז פנחס כל הנודרת יבם דלמא
 בעלה נודרת משום שלא תתגנה וכיון
 דאיכא טעמא דתתגנה אם כן אפילו
 דאורייתא כמו הכא אמרו חכמים
 שלא יפר כדי שתתגנה:
 אין תורמין מן הטמא ע"ה הטהור.
 ריב"ן פירש משום דלמא
 (דברים יח) תמן לו ולא לאורו ואי
 אפשר לומר כן דפסוק כל שעה
 (פסחים לג. ושם) פריך עלה ואם תרם
 בשוגג תרומתו תרומה ואמאי לימא
 לו ולא לאורו ומשני התם שהיתה לו

שעת הכושר ותמן לו ולא לאורו בשלל היתה לו שעת הכושר כגון דאחמין במחזור או שתלשה טמא ומשקה טופח עליה והתם אפי'
 בדיעבד אין תרומתו תרומה והכא היינו טעם דלכתחלה אין תרומה משום הפסד כהן כדפי' בקונטרס אי נמי היכא שהיתה לו שעת
 הכושר גזרו דלכתחלה לא יתרוס אטו היכא דלא היתה לו שעת הכושר ועוד אר"י משום מכל חלבזו צריך לתרוס מן היפה ומן הטמא
 על הטהור הוי מן הרעה על היפה ואע"ג דבזמן הרעה על היפה אפילו במזיד תרומתו תרומה ואין צריך לחזור לתרוס דמתנן במסכת
 תרומות (פ"ג מ"ו) מן הרעה על היפה תרומתו תרומה ולא קתני ויחזור ויתרוס כעמא דהתמירו טפי משום דלא חזי לאכילה כלל אכל
 רעה חזיא קלת והיינו טעמא דקישות ומנאלא מרה דלצריך לחזור ולתרוס משום דלא חזיא לאכול כמו שאר רעה דמנוכח צירושלמי
 דקרי לה ספק אולגין: קישות ונמצאת מרה. בשוגג איירי דמנוכח בשמעתין וא"ת דתרוס יין על יין ומנאל חומץ אין תרומתו
 תרומה לפי שלא נתכוין לעשות חומץ תרומה דמתנן במסכת תרומות פ"ג התרוס קישות תרוס חזית של יין ומנאלא של חומץ אם
 ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה וגבי קישות נמי אמאי היא תרומה כיון שאין חפץ לעשות תרומה גרועה כל כך
 ואין לומר דהתם כרבי דלמיר יין וחומץ שני מינין בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד: ושם) דא"כ אפילו במתכוין לתרוס מן החומץ על
 היין או מן היין על החומץ לא תהא תרומה דמתנן במסכת תרומות (פ"ג מ"ד) אין תורמין ממין על שאין מינו ואם תרם אין תרומתו
 תרומה ואפילו מן היפה על הרעה דקתני התם ואר"י דין וחומץ אע"פ שהם מין אחד מכל מקום שני שמות הן זה יין זה חומץ
 ולכן הוי טעות טפי ולא הוה תרומה אכל קישות ומנאלא מרה לא הוי טעות כל כך דלקישות נתכוין והרי היא קישות (א) וכן מן הטמא
 על הטהור בשוגג תרומתו תרומה דתרוס אותו שם שנתכוין לו מיהו בתוספתא משמע דהיא חומץ על יין דלא הוה תרומה כרבי
 אחי' דמסכים בה בזהדיא דכרי רבי שרבי אומר יין וחומץ שני מינין וחכמים אומרים מין אחד ואפשר דלרבנן דלמיר מין אחד במתכוין
 לתרוס מן יין ומנאל חומץ הוי תרומה ויחזור ויתרוס כמו בתרוס קישות ומנאלא מרה ואפי' לרבי אם במתכוין תרוס מן החומץ על
 היין הוה תרומה דמדאורייתא הוי מין אחד וכן משמע בזהדיא צירושלמי ס"פ דתרומות דפליג רבי אר' ישמעאל בר' יוסי שאמר משום אביו
 תורמין מיין על חומץ ורבי אומר דאין תורמין וקאמר ר' יהושע בן לוי מסתברא יודה רבי לדברי מורה ומאי טעמא דרבי שאם אחת
 אומר שמונת לתרוס מיין על חומץ אף הוא סבר שמונת לתרוס חומץ על יין אע"ג דלא גזר בעלמא מן היפה על הרעה אטו דלמא אחי
 לתרוס מן הרעה על היפה גבי חומץ איכא למיגור טפי משום דאיכא דמחא ליה בחלל טפי מבחמורא דלמיר בהמוכר את הספינה
 (ג"ז שם) ושני מינין דקאמר רבי היינו שעשאוהו חכמים כשני מינין ולא הוה תרומה היכא דטעה שהיה מתכוין ליין ומנאל חומץ:
 מזיד עבד איסורא. ולכן שויה רבנן כאילו לא תרם כלל והדר ההוא גריוא לטיבלא דאי אמרת תרומה הוא אחי למיפשע דהא
 שוי נפשיה רשע שוגג לא עבד איסורא מדעת הלכך לא חשיד דלמא פשע כן פי' ריב"ן אכל אין לפרש דשוגג לא עבד
 איסורא לא קנסוה אכל מזיד קנסו דאין זה קנס דהדר לטיבלא דטפי דמי קנס הא דלמיר דיוחזור ויתרוס שצריך להפריש שתי תרומות:
 איבעי צ"ה צ"מיעמיה. כלומר יפריש על מה שהוא מנייה וצ"ה כדי שיעטוס וכו' לא: לרב נתן בר' אושעיא. דלמיר לא
 עשה ולא כלום לתקן את השירים אכל תרומה הוי ומיתקן ההוא גריוא מאי שגא מהא דמתנן מן הנקוב על שאינו נקוב
 כו' דההוא גריוא גופיה לא מיתקן משום דמדאורייתא לא הוי תרומה הכי נמי מן הטמא על הטהור כיון דמדאורייתא לא הוי
 מתקון כדסלקא דעתך השתא אמאי משוי ליה מתקון מדרבנן להפקיע איסור מדאורייתא אכל לרב חסדא דמשוי ליה טבל
 ינחא והאי דבשוגג תרומתו תרומה היינו משום דלא קפיד קרא אלא אמוד דכתיב ולא תשאו עליו חטא (במדבר יח) דמשמע מזיד
 דאיכא